

De Staat van het boek 2014 : Auteurs aan het woord over het beleid van morgen

Sprekers: Patrick De Rynck (voorzitter Vlaamse Auteursvereniging), Koen Van Rompaey (Directeur Stripgids), Joke van Leeuwen (auteur), Jan Timmermans (Directeur Kunstenloket en Upwards) en Koen Van Bockstal (Directeur Vlaams Fonds voor de Letteren)

Gespreksleider: Marc Reynebeau.

Verslag: Kara Van Pelt

Binnenkort gaat een nieuwe Vlaamse legislatuur van start. Hoewel Vlaanderen er met zijn cultuur- en letterenbeleid beter voorstaat dan Nederland, wordt volgens Patrick De Rynck, voorzitter van de Vlaamse Auteursvereniging (VAV), eerder een non-beleid gevoerd. Hoog tijd vindt de boekensector om met het memorandum *Boeken op tafel* wat aandachtspunten letterlijk op tafel te gooien. Op twee van deze belangrijke thema's werd tijdens dit debat ingezoomd: het geïntegreerd letterenbeleid en het statuut van de kunstenaar/schrijver.

Koen Van Bockstal, directeur van het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL), voelt een duidelijke positieve intentie vanuit de Vlaamse overheid om letteren, literatuur, e.a. coherent aan te sturen. De terugkeer van het beleid voor auteurslezingen naar het VFL, met de opdracht om binnen de cyclus van auteur tot lezer een dialoog op gang te brengen en te houden, zijn succesvolle voorbeelden hiervan. De maatregelen die hiervoor opgezet worden, raken geïmplementeerd en zijn het resultaat van een veel consequentere aanpak, maar dit is een lang proces. Zo was het crowdfunding onderzoeksproject geen onverdeeld succes, maar zeker een goede manier om intelligent en onderbouwd mogelijkheden voor extra financiering binnen de sector te onderzoeken. Zulke initiatieven kunnen echter zoals De Rynck aangeeft nooit als een vervanging van subsidies gezien worden.

Het gaat binnen het literaire veld niet enkel om genres als o.a. fictie en poëzie. Ook strips en non-fictie hebben hier recht op hun plaats. Koen Van Rompaey, directeur van Stripgids, is tevreden dat de strip onder de vleugels van het VFL zit, maar vindt het teleurstellend dat er daarbuiten weinig middelen naar de strip doorstromen. Op dit moment is Stripgids het enige gesubsidieerde initiatief rond strips en dat is voor een typische Vlaamse kunstvorm zeer miniem. De strip is meer dan een genre. Het is een ander medium. Van Bockstal onderkent dit, maar merkt ook op dat het bij een geïntegreerd letterenbeleid niet enkel om 'schrijvers' gaat: het betreft auteurs, illustratoren, striptekenaars, vertalers en andere belanghebbenden.

Joke van Leeuwen, auteur en voorzitter van PEN Vlaanderen, pleit voor eenzelfde behandeling van de fictieschrijver en de non-fictieschrijver. Het niet-opnemen van dit genre zou literaire verenging betekenen. Zo vindt ook Van Bockstal, maar hier moeten meer middelen voor vrijgemaakt worden. Het budget dat nu toegekend is om het gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016 te verzorgen, toont politieke wil, maar gaat uiteindelijk slechts om een projectbudget. Het voorzien van ondersteuning van non-fictie en ook het verwezenlijken van een doeltreffend buitenlandbeleid voor de Vlaamstalige literatuur met al zijn genres, drukt zwaar op de werkingsmiddelen van het VFL. Het VFL slaagt er door zijn creativiteit in om kortetermijnoplossingen te bieden, maar een verhoging van het structurele budget is meer dan broodnodig.

Over het kunstenaars/schrijversstatuut is Jan Timmermans, directeur van het Kunstenloket en van Upwards, duidelijk: het is zeer complex, en bovendien louter federale materie. Het statuut werd in het leven geroepen opdat kunstenaars sociale rechten zouden kunnen opbouwen, net als werknemers. Een literair auteur of illustrator werkt echter meestal niet in opdracht, is dus geen werknemer en valt zo buiten het statuut in de huidige vorm. De recente wijzigingen binnen het statuut zijn zeker positief, maar enkel in het voordeel van de uitvoerende kunstenaar. Voor een autonome scheppende

kunstenaar is deze cachetregel echter problematisch. Volgens Timmermans is hier binnen het huidige statuut geen oplossing mogelijk. Op politiek niveau moet gesleuteld worden aan het zelfstandigenstatuut zodat sociale rechten en een degelijk inkomen kunnen opgebouwd worden. Een spreiding van de inkomsten zou fiscaal mogelijk zijn, maar dit is steeds causaal en dus geen eenvoudig algemeen toepasbare oplossing. Een andere denkpiste is een sociaal verzekeringsfonds waarin overheid en auteurs hun bijdrage leveren. Een eerste positief signaal naar correcte verloning is volgens Timmermans alvast de voorwaarden die door het Vlaams Fonds voor de Letteren gesteld worden om op de auteurslijst voor gesubsidieerde auteurslezingen terecht te komen, o.a. dat de uitgever een modelcontract hanteert. Van Bockstal benadrukt dat een grotere transparantie nodig is naar auteurs en illustratoren toe. Ook voor striptekenaars, die lijden onder dezelfde problematiek, en literaire vertalers, voor wie de woordtarieven onder druk staan, is dit noodzakelijk. Er moet met alle betrokken partijen samengezeten worden zodat dieper kan ingegaan worden op deze complexe materie en nieuwe mogelijkheden kunnen ontwikkeld worden.